JEAN REYOR: EMLÉKEIM RENÉ GUÉNONRÓL ÉS AZ ÉTUDES TRADITIONNELLES-RŐL

Pécs, 2023, Varázsló Macska Kiadó, 168 oldal

ELŐSZÓ

Az 1990-es évek második felében, a legújabb kori tradicionális szerzők írásainak megismerési folyamatában – amit antik tradicionális szerzők műveinek megismerése közben folytattam – jutott el hozzám Jean Reyor, valójában Jean Marcel Clavelle Dossier Reyor vagy Document confidentiel inédit (Reyor-dosszié vagy Bizalmas kiadatlan dokumentum) címen ismertté vált, talán 1963-ban született írása. Akkoriban csak néhány bennfentes olvasta. Nyugat-európai tradicionalista barátaimtól kaptam, tele olyan információkkal, melyekről a Hamvas Béla és László András hatására formálódó magyar tradicionalista közösség, valamint az arra lecsapó kritikusok (Rugási Gyula, Kelemen János, Perczel István, Gál Péter, Madarász Imre, Farkas Attila Márton és mások) – hazánk szellemi-intellektuális állapotát féltvén – csupán álmodhattak. E „Dosszié" fénymásolatban került hozzám, nem volt címe, 53, írógéppel írt oldalból állt és néhány részt a sokszori másolás következtében nem tudtam kibetűzni. (Párhuzamosan kaptam Michel Vâlsan 1950-ben Frithjof Schuonnak írt két, összesen 27 oldalnyi „szakítólevelét".) Azt hiszem, nem vagyok önző alkat, semmit nem szeretnék bitorolni és nem tartok vissza szándékosan fontos információkat, de több mint két évtizeden át csak két embernek adtam tovább a rendelkezésemre álló példányt. Közben megjelent spanyolul, így egy harmadik barátommal is beszélgettem a szövegről. Úgy véltem, Reyor/Clavelle írása nem tiszta, ezért nem szabad népszerűsítenem. 2017-ben mégis odaadtam egy megbízható hallgatónak, aki magyarra fordította (ezt olvashatjuk most, hű tolmácsolásban). Időközben megtudtam, hogy 2016-ban Alexandre Palchine révén szélesebb körben elérhetővé vált az interneten, aki alcímekkel látta el (melyeket a fordító a jelen kiadásba épített).

Itt jelezni szeretném egykori fenntartásaimat. Jean Reyor elévülhetetlen érdemeket szerzett a Voile d'Isis munkatársaként, később az Études traditionnelles folyóirat szerkesztőjeként (kb. 1932–1960), René Guénon bizalmasaként és a Beavatás és spirituális megvalósítás című posztumusz Guénon-kötet (1952; magyarul 2006) stb. szerkesztőjeként. Viszont a jelen visszaemlékezésben nem tudta és nem is akarta számításba venni, hogy – az eredetileg nem nyilvánosságnak szánt, ám papírra vetett – emlékei egy tágabb rendben rossz fényt vethetnek a guénoni életmű fogadtatására és széleskörű hatására. Ezzel kapcsolatos érzékenység fel sem merült benne.

Fenntartásaim részletesebben a következők:

• Reyor nem érzékelte, hogy a Guénon körül kezdetben lévő 19–20. századi „okkultista közeg" mennyire félreérthető, sőt érthetetlen a mai olvasók számára. Ezen kívül valóságos „holdkórosok" benyomását kelti, ahogy bemutatja a kiemelkedőbb képviselőit (Georges Tamos, Paul Chacornac) is. Nem érzékelteti jól, hogy Guénon már első írásától fogva (Démiurgosz, 1909), amikor még ilyen körökben mozgott, mennyire felette állt e közegnek. A vonatkozó részek ráadásul a visszaemlékezés közel felét teszik ki, s hamis színben tüntetik fel a Voile d'Isis folyóirat komplex tartalmait.

• Guénont egy mindent joystickkel irányító, saját emberi kézben tartani akaró személyként mutatja be, miközben a műveiben foglaltak határozottan ellentmondanak e képnek, tudniillik az individualitás meghaladása, a metafizikumra való permanens összpontosítás áll a középpontjukban.

• Guénon egy információéhes, pletykás embernek tűnik fel a szerző emlékei nyomán, miközben jól tudja, hogy a 20. század első felében milyen erőfeszítéseket kellett tenni azért, hogy jellemző, beszédes adatokhoz jusson. A korabeli helyzet az internet korszaka felől igen nehezen elképzelhető, amikor is már majd mindenki az utóbbit bújja és minden korábbi esetnél információfüggőbb.

• A szerző túlságosan Schuon-ellenes. Nem mondható, hogy valótlan adatokat állít, de azokat sok egyéb közül emeli ki, és az ellenségeskedésig menően „ellenes".

• Az utóbbi fenntartás – noha kisebb mértékben – Matgioi-jal, Michel Vâlsannal, az angol szereplőkkel és másokkal kapcsolatos megjegyzései tekintetében hasonlóképpen felvethető. Bizonyos szempontból egy „szabadkőműves bajkeverő". Informatív ugyan, de a saját formális preferenciái miatt képtelen beleérezni például a Jean Marquès-Rivière tradícióváltásai mögött húzódó benső problémákba vagy Roger Maridort korábbi életvezetési gondjaiba, ráadásul túl gyakran gunyoros. Sokszor iszlámellenes is, a „nyugati tradíciók" védelmezőjének szerepében tetszelegve. Vélhetően pontos tényközlései jobbára nehezen felismerhető, szubtilisan személyes, ugyanakkor túlkomplikált megfogalmazásokkal, nézőpontváltásokkal kísértek.

• Végül – a hosszas korai bemutatások után – kijavítani próbálja magát Guénont, miközben nem látjuk nagyobb, komolyabb teljesítményét.

Reyor/Clavelle szemtanú és bizalmas európai munkatárs volt. Így sok érdekes, értő fül számára fontos dolgot mond. Mindazonáltal nem lehet minden tekintetben komolyan venni. A hat fenti pont talán mutatja: nem volt kellő tekintettel arra, hogy a „tradicionális iskola" ellenségei mennyire felhasználhatják bizonyos megjegyzéseit és rátekintéseit. Jelenleg ennek a belátásában és elkerülésében bízok. Bizakodásom nem

túl nagy. Viszont nem tudom, és értékei, számos fontos tanulsága miatt nem is akarom már meggátolni a visszaemlékezés magyar nyelvű kiadását. Jöjjön, aminek jönnie kell!

Nekünk nem az ellenségeink vélt fogadtatásából és elképzelt visszaéléseiből kell kiindulnunk. Az itt közreadott Emlékeim René Guénonról és az Études traditionnelles-ről a huszadik századi „tradicionális iskola" korai időszakának – nem tartalmazza az angliai és a későbbi észak-amerikai „perennialista" eseményeket – legfontosabb történeti forrása. Mindenkinek tudatosítania kell azonban, hogy bármely komoly szellemtörténeti és filológiai megismerés, kutatás elsőleges forrásait mindig a tárgyához tartozó írott, eredeti szellemi művek nyújtják. Az összes többi forrás, mint a visszaemlékezések, a levelek, a levéltári anyagok és a többi, fontosságban csak utánuk következhetnek. Az elsőleges forrásokon való elmélkedés, a bennünk való elmélyedés a meghatározó a komoly kutatások estében (mikor már nem lehetséges élő személyes kapcsolat a megismerés „tárgyával" – ha lehetséges lenne, akkor is fontosak az írott művek). Így Reyor visszaemlékezésében szintén azok a legjobbnak mondható részek, mikor konkrétan ez utóbbiakba merül, legalább néhány gondolat erejéig. „Guénon munkásságának látható megvalósulásai" (153. o.) nem a ṭarīqák, páholyok, folyóiratok és egyebek, hanem az írott könyvei és cikkei. A személyes kapcsolat után ezek a legfontosabb „látható megvalósulások".

Szerzőnk elbeszélésében számos érdekesség olvasható (például a híres hebraista, Paul Vulliaud kapcsán), tovább menve pedig komolyabb konzekvenciákat, tanulságokat tartalmaz a tradicionálisan orientálódó nyugati emberek számára. Közhely: ezeket mindenkinek magának kell megtalálnia, majd levonnia az egyes megtalált esetekből, éspedig a maga számára. Azt hiszem, a legfontosabbak Reyor beavatással és regularitással kapcsolatos tapasztalatai. Természetesen nem igaz, hogy a beavatás pusztán 19–20. századi „okkultista eszme", és az sem, hogy a regularitás (szabályosság, szabályszerűség) csupán valamilyen külső formához való igazodás lenne. Ezt nem is állítja, sőt. Távol állok az irregularitás hangsúlyozásától, ám Reyor élete, aki egy nyugati hermetistából kissé kényszerűen, külső nyomásokra lett muszlim és ismert szabadkőműves, rávilágíthat arra az igazságra, hogy a regularitást mindenekelőtt „belül" kellene keresnünk és megtalálnunk; bensőleg kell a szabályosság kritériumait teljesítenünk. Minden „külső" igazodás csak ez után következhet – mint ahogy a jelen emlékezés időszakaiban is ez után következett a leglényegesebb esetekben.

Kismacs